

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Den utsatta människan får en röst

Möller-Sibeliuss, Anna

Published in:
Vasabladet

Published: 18/11/2021

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Möller-Sibeliuss, A. (2021). Den utsatta människan får en röst: Recension av Mårten Westös diktsamling *Fotnoter till en vandring*. *Vasabladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201219795>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mårten Westö: Fotnoter till en vandring. Dikter. Förlaget 2021.

Allt som genomströmmar oss

Det sägs att den västerländska rationalistiska traditionen har avförtrollat världen, det vill säga förnekat naturen och människan som en del av den, vilket gjort tillvaron renons på magi och djupare mening.

När Mårten Westö nu är aktuell med diktsamlingen "Fotnoter till en vandring" tänker jag att hans vetenskapsanspelande fotnoter inte är av det slaget som genom rationalism avförtrollar verkligheten, utan tvärtom. Ändå gestaltar han uttryckligen en tillvaro i moderniteten, med allt vad det innebär av samtida hot och förluster.

Han beskriver terrorattacken på tvillingtornen, bomber som exploderar och isar som smälter, en aggressiv och oberäknelig man på bussen, googlande som äter upp vårt allvar och vaga aningar om att tillvaron kan spåra ur när som helst.

För flera av samlingens gestalter har detta redan skett och Westös skildringar av udda och kantstötta existenser påminner i sin sociala realism och osentimentala medkänsla om Claes Anderssons dikter från 1960- och 70-talen. Och precis som hos den tidens politiska dikt är Westös perspektiv på människan kollektiv och tidsmedveten:

"Hur lite visste vi inte om vad det innebar att leva / i en tid som förbländas av sin egen spegling / Nu fiskar vi i allt dunklare vattendrag som genomströmmar oss"

Men om världens ve oundvikligen tränger in som störningar och gift i enskilda människors liv, så finns det också sprickor där drömmar kan bli till och lyckliga stunder härbärgeras. I Westös text känner man av att förmågan att uppleva lycka och ge mening kvarstår trots desillusionen.

Stämningarna varierar från det allvarsamt civilisationskritiska till komiska paralleller mellan konflikter i parförhållanden och i internationella relationer. Han skriver insiktsfulla kärleksdikter och berörande faderskapsdikter, om man nu kan kalla dem så. Ibland är tonen och innebörden svårare att fastställa, som i den lite kusligt suggestiva "Utkast till skälvtbiografi":

"jag var snigeln som korsade motorvägen / lösenorden ni glömde att memorera / fyrbåken som vägledde mobben genom gatorna / jag var känslan när ni raderade en död person ur er telefonbok"

I den femte och sista avdelningen är det naturen som tematiseras och människans brutna relation till den. Att en samhörighet mellan natur och människa kunde återetableras finns med som en tanke, men Westö visar också hur en sådan idé kan se ut när den omsätts i politisk aktivism.

Varifrån förändringen mot en bättre värld kunde börja tangeras i en dikt där jaget betraktar ett kvinnligt du som håller deras gemensamma barn i famnen:

"den lika ögonblickliga / som hastigt förbiilande vissheten : // kvinnan månar om världen / som sin egen kropp // därför bör hon styra den"

Det är i och för sig en politiskt föga korrekt utsaga som genast kunde skjutas ner som dubiös särartsfeminism, och kanske har Westö också lagt den i munnen på ett diktjag som har en annan syn än han själv. Jag kan i alla fall inte släppa tanken efter läsningen – "Makthavarna visste ingen

levandes råd” står det i en annan dikt – men någon borde veta råd och världen skulle behöva mer ömhet och omvårdnad.

Skulle den förändringen verkligen kunna komma från kvinnor? Så menade Ellen Key för över hundra år sedan men idag...? Jag vet inte, det är svårt, men Westö får mig att fundera; på sådant som avförtrollningen berövat oss, på förluster som vi vant oss vid och på vad lyriken försöker och ibland lyckas återberda.

Anna Möller-Sibelius